

ADRODDIAD PANEL STRATEGOL DIOGELU

2022-23

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Cyflwynna'r adroddiad drosolwg o waith y Panel Strategol Diogelu dros y cyfnod Ebrill 2022 hyd at Mawrth 2023 gan amlinellu'r gwaith a gyflawnwyd gan y Cyngor ei hun, a gan y Cyngor mewn partneriaeth ag eraill.
- 1.2. Ystyria'r adroddiad y drefn a fu a'r bwriad ar drefniant y panel i'r dyfodol.

2. CYFRIFOLDEBAU AC ATEBOLRWYDD

- 2.1. Nod y Panel Strategol Diogelu yw sicrhau bod trefniadau a gweithdrefnau addas yn eu lle ar lefel gorfforaethol ar draws y Cyngor er mwyn sicrhau diogelwch plant, pobl ifanc ac oedolion. Ers 2017/18 mae'r Panel hefyd yn gyfrifol am drosolwg o faterion diogelu ehangach ar draws Gwynedd, megis Diogelwch Cymunedol.
- 2.2. Mae'r Panel yn ei dro yn atebol i Gyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol, sydd â'r atebolrwydd terfynol am faterion diogelu.
- 2.3. Cadeirydd y Panel dros y cyfnod dan sylw oedd y Cynghorydd Dilwyn Morgan hyd at fis Hydref 2022, ac yna'r Cynghorydd Menna Trenholme, Aelod Cabinet Cefnogaeth Gorfforaethol.
- 2.4. Mae Panel Gweithredol Diogelu yn cefnogi'r Panel Strategol i weithredu ei flaenoriaethau ac i ymdrin â materion ymarferol y maes gwaith. Panel mewnol o swyddogion yw hwn, gyda phencampwr diogelu pob adran o'r Cyngor yn eistedd arno, a hynny er mwyn sicrhau perchnogaeth Cyngor cyfan o faterion diogelu.
- 2.5. Mae rhannau o berfformiad y Cyngor yn y maes diogelu yn cael ei asesu gan archwilwyr allanol annibynnol fel rhan o'u gwaith o asesu perfformiad ehangach. Cyfeirir at adroddiadau perthnasol o fewn yr adroddiad hwn.

3. CYNNYDD YN ERBYN Y MATERION DIOGELU

- 3.1. Gwelir cynnydd yn y niferoedd o gyfeiriadau diogelu at wasanaethau cymdeithasol yng Ngwynedd ers dechrau'r cyfnod clo y pandemig (2020 ymlaen).

3.2. Diogelu Plant

- 3.2.1. Cynyddodd y niferoedd o gyfeiriadau at y gwasanaethau plant o tua 5,000 cyn y pandemig i **7,175** yn ystod 2022-23. Bu'r pwysau gwaith ar y gwasanaeth yn llethol a bu'r gweithlu yn hynod brysur yn cefnogi'n plant a'n teuluoedd.
- 3.2.2. Fodd bynnag, golyga'r pwysau cynyddol bod yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd yn ei chael yn anodd recriwtio a chadw staff cymwysedig. Mae Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol yn arwain ar grŵp sydd yn ystyried heriau recriwtio a chyflogau'r gweithlu ar hyn o bryd.
- 3.2.3. Tystiolaeth o waith ardderchog y gweithlu drwy'r cyfnod hwn yw'r ffaith fod 84% o adolygiadau amddiffyn plant wedi eu cynnal o fewn amserlen statudol yn ystod y flwyddyn. Roedd cyfradd yr asesiadau risg a gafodd eu cyflwyno i Gynadleddau Achos a oedd yn cael eu hystyried yn rhai a oedd yn dangos ansawdd wrth wneud penderfyniadau hefyd yn **98%**.
- 3.2.4. Gwynedd yw'r unig awdurdod i gynnal ei holl Gynadleddau Achos Diogelu Plant wyneb yn wyneb yn dilyn y pandemig, rhywbeth sydd wedi ei adnabod fel arfer da iawn gan Arolygaeth Gofal Cymru.
- 3.2.5. Ar ddiwedd y flwyddyn roedd **68** o blant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant ac roedd **281** o blant mewn gofal, gyda 65% o'r rhain yn derbyn gofal mewn lleoliad maeth, gyda 36% o ofalwyr maeth yn deulu neu ffrindiau a 22% o blant mewn gofal wedi eu lleoli gyda'u rhieni, ac felly'n parhau gartref.

3.3. Diogelu Oedolion

- 3.3.1. Bu cynnydd yn nifer yr adroddiadau Oedolion mewn Perygl a dderbyniwyd o **654** yn ystod 2021/22 i **714** yn 2022/23. Fodd bynnag, ar gyfartaledd, mae **95%** o'r ymholiadau cychwynnol a.126 i atgyfeiriadau diogelu wedi'u cwblhau o fewn y cyfnod statudol o 7 diwrnod.
- 3.3.2. O'r adroddiadau oedolion mewn perygl a dderbyniwyd, rheolwyd y risg mewn **98%** o'r achosion o'u cymharu ag **84%** am y flwyddyn flaenorol. Fodd bynnag, teimlir bod y cynnydd yn deillio'n bennaf o'r gwelliannau wrth gofnodi canlyniadau yn hytrach nag o newid mewn ymarfer.
- 3.3.3. Cynhaliwyd ymweliadau cyson i fonitro cartrefi gofal y sir, gyda nifer fechan o gartrefi yn cael eu hystyried o dan y drefn 'Pryderon Cynyddol' oherwydd rhesymau amrywiol, gan fwyaf yn cynnwys diffyg rheolaeth, problem dogfennaeth, a diffyg trosolwg. Pryderir am adnoddau dynol y tîm Sicrwydd Ansawdd a'u gallu i ymweld â

phob gwasanaeth, yn enwedig gwasanaethau gofal cartref, a dibynnir ar adroddiadau penodol yn y maes hwnnw ynglŷn ag ansawdd y gofal a'i ddarpariaeth.

- 3.3.4. Pery pryder am y gwasanaeth DoLS (trefniadau diogelu wrth amddifadu o ryddid – Deprivation of Liberty Safeguards) yn ystod y flwyddyn gan fod rhai unigolion ar y rhestr aros am hyd at 3 mlynedd. Tra rhennir y math hwn o brofiad a sefyllfa gyda siroedd eraill, nid yw'n arfer da ac mae'r gwasanaeth yn gorfod blaenoriaethu unigolion yn ôl risg.
- 3.3.5. Fe ddisgwyliwyd i'r Llywodraeth gyflwyno system newydd, haws i'w gweinyddu, ond oedwyd hynny oherwydd y pandemig. Bu Uwch Reolwr Diogelu Oedolion yn rhan o'r Grŵp Llywio Diogeliadau Amddiffyn Rhyddid (LPS) cenedlaethol a cwblhawyd Holiadur Sylfaen Data LPS ar gyfer Gofal Cymdeithasol Cymru.
- 3.3.6. Fodd bynnag, mae cadarnhad bellach na fydd y drefn Diogeliadau Amddiffyn Rhyddid (LPS) newydd yn cael ei gyflwyno a bydd angen ystyried yr her o reoli'r ceisiadau DoLS ymhellach.

3.4. **Addysg**

- 3.4.1. Cynhaliwyd **Arolwg Blynyddol Diogelu** gan y Swyddog Arweiniol Dynodedig ar gyfer Diogelu mewn Addysg ym mis Mawrth 2023. Nodwyd fod:
- **87%** o'r "Prif Bersonau Diogelu" mewn ysgolion wedi derbyn hyfforddiant diogelu penodol yn ystod y ddwy flynedd diwethaf;
 - **70%** o Lywodraethwyr Dynodedig Ysgolion Gwynedd hefyd wedi derbyn yr hyfforddiant perthnasol i'w rôl yn y ddwy flynedd diwethaf;
 - **97%** o ysgolion Gwynedd wedi cyflwyno Hyfforddiant sylfaenol Diogelu i'r holl staff cyn diwedd Tymor y Gaeaf;
 - **100%** o ysgolion Gwynedd yn nodi eu bod yn hyderus bod holl staff yr ysgol a gwirfoddolwyr yn gwybod beth i'w wneud pe byddai plentyn yn datgelu gwybodaeth am gamdriniaeth.
- 3.4.2. Bu newid i dîm rheoli'r Adran Addysg, a llwyddwyd i benodi Swyddog Llesiant a Chydraddoldeb newydd. Bydd y rôl yma yn hyrwyddo Cydraddoldeb a Lles ar draws Gwasanaethau Addysg Gwynedd.
- 3.4.3. Mae ymdrech wedi cychwyn yn rhanbarthol i adolygu'r **Polisi Grym Rhesymol** yn sgil ambell achos sydd wedi dod i'r amlwg yn ddiweddar. Bydd y ffrwd gwaith yma yn bwysig yn ystod 2023/24 er mwyn cysoni'r hyn a olygir â grym rhesymol.

3.4.4. Ar ddiwedd mis Mawrth 2023, roedd **183** o rieni yn dewis addysgu eu plant gartref, a hynny yn dilyn cynnydd a welwyd yn y cyfnod pandemig. Nodwyd mai'r prif resymau am addysgu o gartref oedd gor-bryder a phroblemau iechyd meddwl y rhiant a'r disgybl. Am resymau diogelwch a llesiant, mae'n bwysig fod yr awdurdod yn cadw cyswllt a'r teuluoedd yma, a llwyddwyd i wneud hynny gyda **146** plentyn. Fodd bynnag, fe wrthododd **9** teulu unrhyw gyswllt (yn unol â'i hawliau).

3.5. Trais yn y Cartref

3.5.1. Mae cydweithrediad da rhwng y Cyngor a'r Mudiadau perthnasol ac mae ymdrechion i hyrwyddo pwysigrwydd adrodd ac adnabod arwyddion o drais yn y cartref yn parhau. Ym mis Mai 2022, derbyniodd y Cyngor achrediad 'Rhuban Gwyn' oedd yn cydnabod yr ymdrech o fod yn ymgysylltu â dynion a bechgyn, newid diwylliant a chodi ymwybyddiaeth am atal trais yn erbyn merched. Bu swyddogion o'r Adran Cefnogaeth Gorfforaethol yn arwain ar sicrhau'r achrediad ac yna'n sefydlu'r cynllun gweithredu ar y cyd efo sefydliad 'Rhuban Gwyn'.

3.5.2. Erbyn hyn mae'r e-fodiwl Trais yn y Cartref yn fandadol i holl aelodau staff. Mae'n hollbwysig fod y gweithlu yn derbyn yr hyfforddiant i sicrhau bod y Cyngor yn gwneud popeth o fewn ei allu i gefnogi unigolion ac i godi ymwybyddiaeth. Mae'r hyfforddiant 'Ask and Act' hefyd yn cael ei hyrwyddo er mwyn rhoi hyder i staff i helpu unigolion sy'n profi trais, cam-drin domestig neu drais rhywiol.

3.5.3. Rhaid cofio nad oes gan bob aelod staff y Cyngor fynediad rhwydd i systemau TG y Cyngor ac mae hyn yn creu rhwystr. Mae'r Adran Cefnogaeth Gorfforaethol yn edrych ar y rhaglen anwytho i geisio sicrhau fod pawb yn cwblhau'r e-fodiwlau ar ddiwrnodau cyntaf o gychwyn ei swydd.

3.5.4. Mae'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol yn cydweithio yn agos gyda'r Ymgynghorydd Rhanbarthol Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Gogledd Cymru). Yn dilyn Adolygiad Marwolaethau Domestig mae'r Bartneriaeth yn monitro'r cynllun gweithredu pob chwarter i wneud yn siŵr bod pawb oedd yn rhan o'r adolygiad yn gwneud y newidiadau cytunwyd.

3.5.5. Ar hyn o bryd mae Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar y drefn Adolygiad Marwolaethau Domestig ac yn edrych i sefydlu system Adolygu Diogelu Unedig Sengl (ADUS). Bydd y broses hon yn symleiddio'r drefn presennol drwy gyfuno'r prosesau Adolygiad Ymarfer Oedolion, Adolygiad Ymarfer Plant, Adolygiad Lladdiad Iechyd Meddwl, Adolygiad Lladdiad Domestig ac Adolygiad Lladdiad ag Arf Ymosodol presennol.

3.6. Troseddu

- 3.6.1. O ganlyniad i'r argyfwng costau byw gwelwyd cynnydd o **14.7%** mewn achosion o droseddu drwy ddwyn yn lleol. Gyrrir hyn yn bennaf gan gynnydd mewn Siopladradau, sy'n disgyn o fewn y categori Dwyn a Thrafod. Mae'r Bartneriaeth yn gweithio gyda'r Heddlu ac asiantaethau allanol i ymateb ac i weld pa gymorth sydd angen ar y gymuned.
- 3.6.2. Mae'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol yn paratoi ar gyfer y Ddyletswydd Trais Difrifol, fydd yn statudol ym mis Ionawr 2024. Mae'r Ddyletswydd yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau penodedig gydweithio i atal a lleihau trais difrifol, ac bydd angen cofnodi'r mathau o drais difrifol sy'n digwydd yn yr ardal, achosion y trais hwnnw (cyn belled ag y bo modd), a pharatoi a gweithredu strategaeth ar gyfer atal a lleihau trais difrifol yn yr ardal. Mae Grŵp Gorchwyl a Gorffen rhanbarthol wedi'i sefydlu'n ddiweddar i weithredu'r ddyletswydd a pharatoi Strategaeth.

3.7. Caethwasiaeth Fodern a Datganiad Cyflogaeth Foesebol mewn Cadwyni Cyflenwi

- 3.7.1. Mae achosion Caethwasiaeth Fodern yn yr ardal yn ymwneud yn bennaf â chamfanteisio cyffuriau. Mae Swyddfa Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru yn codi ymwybyddiaeth o Gaethwasiaeth Fodern ymysg awdurdodau a busnesau ar draws y rhanbarth.

3.8. Gwrthderfysgaeth

- 3.8.1. Mae Cyngor Gwynedd yn cynnal Grŵp Mannau Cyhoeddus: Parodrwydd i Amddiffyn a Diogelu, yn ogystal a bod yn aelod o'r grwpiau cyffelyb rhanbarthol. Pwrpas y Grŵp yw:
- Cydweithio gyda sefydliadau er mwyn darparu trefniadau diogelwch amddiffynnol effeithiol ac effeithlon yng Ngwynedd;
 - Darparu ymdriniaeth diogelwch integredig, sy'n cyd-fynd â'r safonau a'r canllawiau cenedlaethol, i adnabod a darparu camau gweithredu cymesur er mwyn cadw cymunedau Gwynedd yn ddiogel;
 - Gwella a chefnogi'r parodrwydd i amddiffyn a diogelu mewn lleoliadau cyhoeddus hygyrch yng Ngwynedd.

3.9. Atal/Prevent

- 3.9.1. Mae'r Swyddfa Gartref wedi creu hyfforddiant newydd ar gyfer Atal, ac mae'r e-fodiwl yn fandadol i holl staff erbyn hyn. Yng Ngwynedd, fe ddefnyddiwyd y porth e-ddysgu er mwyn "tracio" y niferoedd sy'n cwblhau'r hyfforddiant ac mae hyn yn

golygu fod modd rhoi sylw penodol i annog staff mewn rhai Adrannau neu faesydd. Mae gweddill awdurdodau Gogledd Cymru wedi adrodd bod casglu data yn rwystr iddynt gan eu bod, yn wahanol i Wynedd, yn defnyddio'r linc allanol.

3.9.2. Yn dilyn llwyddiant y tri meincnod llynedd, yn ystod 2023/24 bydd y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol yn canolbwyntio ar:-

- 1) Cynhyrchu Cynllun Hyfforddi i gynyddu'r nifer sy'n manteisio ar hyfforddiant Atal
- 2) Gweithio gyda phartneriaid rhanbarthol i ddatblygu Cynllun Cyfathrebu ac Ymgysylltu Atal
- 3) Datblygu Polisi Llogi Lleoliad ar gyfer y Cyngor a phartneriaid

3.10. **Y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS)**

3.10.1. Mae'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) yn gyfrifol am brosesu gwiriadau troseddol. Pwrpas gwiriadau DBS yw cynorthwyo cyflogwyr i wneud penderfyniadau recriwtio a thrwyddedu mwy diogel, ond dim ond un rhan o arfer recriwtio yw gwiriad. Pan fydd gwiriad wedi'i brosesu gan y DBS a'i gwblhau, bydd yr ymgeisydd yn derbyn tystysgrif DBS.

3.10.2. Bu'r Grŵp Gweithredol yn ymgymryd â gwaith sylweddol i wirio, herio ac ailymweld â'r drefn gorfforaethol o ran y DBS. O ganlyniad, mae Adrannau bellach yn perchnogi mwy ar y trefniadau DBS ac mae hyn wedi trawsnewid sut mae'r Grŵp Gweithredol yn adrodd ar ei gydymffurfiaeth ar ddadleniadau adrannol.

3.11. **Ffoaduriaid**

3.11.1. Gyda Rwsia yn cychwyn ymosod ar Wcráin yn Chwefror 2022, yn ystod y flwyddyn fe groesawyd ffoaduriaid oedd wedi gorfod ffoi'r wlad. Agorwyd Canolfan Groeso yn y sir i roi llety i hyd at 80 unigolyn, ynghyd a gweithio gyda thrigolion ac elusennau lleol i gynnig llety i hyd at 200 arall mewn cartrefi ar hyd a lled y sir.

3.11.2. Mae trefniadau cadarn yn eu lle er mwyn yn diogelu'r ffoaduriaid, a diogelu y rhai sydd yn cynnig llety hefyd. Mae pawb sy'n cynnig cartref i ffoadur yn destun gwiriadau diogelu, asesiad llety, hyfforddiant diogelu, pecynnau gwybodaeth a chyswllt gweithiwr cefnogol.

3.11.3. Yn ychwanegol, mae pob person o'r Wcráin sy'n ceisio lloches yng Ngwynedd hefyd yn destun gwiriadau diogelu, yn derbyn hyfforddiant diogelu, ymweliadau lles, cyswllt gan weithiwr cefnogol a chynnig cefnogaeth trawma, cefnogaeth adsefydlu a materion iechyd meddwl.

3.11.4. Mae'r trefniadau diogelu sydd mewn lle wedi golygu fod y Cyngor gyda chefnogaeth yr Heddlu a'r Swyddfa Gartref wedi gallu atal 5 achos o noddi anaddas ar sail diogelu.

3.11.5. Yn ogystal, gwelwyd 1 achos lle'r oedd plentyn wedi cyrraedd Gwynedd heb oruchwyliaeth rhiant / gwarchodwr a bu i'r Cyngor alw ar gefnogaeth y Tîm Ôl-ofal i sicrhau diogelu a chefnogi'r person ifanc tra mae trefniadau yn cael eu rhoi mewn lle i'w haduno gyda'i theulu.

4. ADOLYGIADAU YMARFER

4.1. Mae Cymru wedi datblygu fframwaith Adolygu Dysgu Ymarfer Plant (CPR) i wella'r diwylliant o ddysgu gwersi o achosion amddiffyn plant. Mae adolygiadau 'cryno' neu 'estynedig' yn bodoli yn dibynnu ar amgylchiadau'r plentyn dan sylw. Maent yn cael eu cynnal gan Fwrdd Rhanbarthol Diogelu Plant Gogledd Cymru gyda'r nod o ddysgu gwersi i'w rhannu er mwyn ceisio osgoi achosion o'r fath i'r dyfodol.

4.2. Mae Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Oedolion Gogledd Cymru hefyd yn cynnal Adolygiadau Ymarfer Oedolion, sy'n unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Diben yr Adolygiadau hyn yw nodi'r gwersi sydd i'w dysgu o achosion Diogelu Oedolion cymhleth neu anodd, a gweithredu newidiadau i wella gwasanaethau yn sgil y gwersi hyn.

5. GWEITHIO MEWN PARTNERIAETH

5.1. Er bod y Panel Strategol Diogelu yn canolbwyntio ar gyfrifoldebau corfforaethol yn ymwneud â materion diogelu o fewn Gwynedd, mae hefyd yn derbyn gwybodaeth ac arweiniad drwy Fyrddau Diogelu Rhanbarthol ar gyfer Diogelu Plant ac Oedolion Bregus, sy'n gweithio ar draws gogledd Cymru. Mae'r rhain yn Fyrddau Statudol gydag aelodaeth draws-asiantaethol, sydd â chyfrifoldebau penodol a chyfreithiol. Mae'r Cyngor yn aelod o'r Byrddau hyn ac yn cyfrannu at weithredu eu cynlluniau. Mae gwybodaeth bellach am waith y Byrddau i'w weld yma - <https://www.bwrdddiogelugogleddcymru.cymru/>

5.2. Mae Partneriaeth Diogelwch Cymunedol Gwynedd a Môn hefyd wedi dangos bod gweithio mewn partneriaeth ar draws ffiniau siroedd yn profi'n llwyddiant. Mae Rheolwr y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol hefyd yn is-gadeirydd i'r Grŵp Gweithredol Diogelu ac yn eistedd ar y Panel Strategol Diogelu. Mae gwaith y Bartneriaeth mewn meysydd megis Atal/Prevent yn hanfodol os yw'r Panel am sicrhau ansawdd trefniadau diogelu yng Ngwynedd.

5.3. Mae gan nifer o sefydliadau ddyletswydd statudol i fod yn rhan o'r bartneriaeth, gan gynnwys yr Awdurdodau Lleol, yr Heddlu, gwasanaethau Prawf, y gwasanaeth Tân ac Achub a'r Bwrdd Iechyd. Mae gwybodaeth am bob agwedd ar ddiogelwch cymunedol y mae'r Cyngor yn ymwneud ag o ar ein [gwefan](#).

6. Y DYFODOL

6.1. Er bod gwaith gwych yn digwydd o fewn adrannau gyda'r maes diogelu, mae'n fwriad gan y Panel i adlewyrchu ar drefniadau gweithio y Panel Strategol a'r Grŵp Gweithredol er mwyn sicrhau ein bod yn gweithredu'n effeithiol.

6.2. O ran blaenoriaethau'r Panel ar gyfer y flwyddyn i ddod, bwriedir canolbwyntio ar y blaenoriaethau a ganlyn:

- Trais yn y cartref a thrais yn erbyn menywod a gweithio ar gynllun gweithredu sefydliad y Rhuban Gwyn;
- Ail-sefydlu'r Panel Gweithredol wedi iddo gael aelodaeth a chadeiryddiaeth newydd yn 2023;
- Sicrhau bod systemau diogelu ar draws yr adrannau yn effeithiol ac effeithlon.